

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Кафедра ботаніки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор ЖДУ

проф. Саух П.Ю.

“03” червня 2013 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ

галузь знань
напрямок підготовки
спеціальність
факультет

0401 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
040102 Біологія
7.04010201 Біологія*
Природничий

1. Опис навчальної дисципліни

Спеціальність 7.04010201 Біологія*

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,0	Галузь знань 0401 Природничі науки Спеціальність 7.04010201 Біологія*	Нормативна	
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 36		Семестр	
		2-й	1 - й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 1,7		Лекції	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		18 год.	26 год.
		Індивідуальні завдання	
		4 год.	4 год.
		Вид контролю	
	Підсумковий (залік)		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 39% : 61%

для заочної форми навчання – 17% : 83%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: озброїти майбутніх вчителів теоретичними знаннями про методичні прийоми та засоби організації і проведення позакласної роботи з біології та здійснити методичну підготовку майбутніх вчителів до проведення позакласних занять з біології в загальноосвітній школі.

Завдання курсу: ознайомлення студентів із формами та видами позакласної роботи з біології, основними принципами та особливостями позакласної роботи із біології, організацією, плануванням та змістом роботи, формами і методами позакласної роботи, навчити правильно організовувати індивідуальну роботу учнів, роботу учнівських біологічних об'єднань та різні види масової позакласної роботи з біології, допомогти студентам знайти найбільш раціональну методику їх проведення, навчити творчо підходити до організації позакласних занять.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати :

- систему форм і видів позакласної роботи з біології (факультативні курси, гуртки юних натуралістів);
- принципи позакласної роботи;
- види індивідуальної позакласної роботи по біології та методику її організації;
- форми групової позакласної роботи та методику їх організації;
- види масової позакласної роботи та методику її організації;
- форми пропаганди біологічної інформації;
- форми еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи з учнями в позакласній роботі з біології;
- методику організації науково-дослідної роботи на пришкольній навчально-дослідній ділянці;
- методику організації і проведення масових натуралістичних заходів (біологічних вечорів, олімпіад юних біологів, виставок, тематичних тижнів, шкільних експедицій).

вміти :

- організовувати індивідуальну позакласну роботу з біології;
- організовувати дослідницьку роботу із учнями;
- керувати навчально-дослідною роботою учнів на пришкольній навчально-дослідній ділянці;
- складати плани та керувати роботою учнівських біологічних гуртків;
- проводити різні види масової позакласної роботи з біології;
- керувати еколого-натуралістичною та природоохоронною роботою з учнями;
- проводити позакласну роботу з біології у загальноосвітній школі та інших навчальних закладах;
- залучати школярів до природоохоронної діяльності;
- організовувати біологічні вечори, олімпіади юних біологів, виставки, тематичні тижні, шкільні навчальні експедиції.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Методика організації позакласної роботи з біології

Змістовий модуль 1. Індивідуальна, групова та масова позакласна робота

Тема 1. Значення позакласної роботи з біології. Її форми та види

Тема 2. Організація індивідуальної позакласної роботи з біології

Тема 3. Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі

Тема 4. Учнівські біологічні об'єднання.

Тема 5. Масова позакласна робота з біології та особливості її проведення

Тема 6. Експедиції і походи на природу

Змістовий модуль 2. Просвітницька робота з біології

Тема 1. Пропаганда біологічної інформації

Тема 2. Організація еколого-натуралістичної роботи з учнями в позакласній роботі з біології

4. Структура навчальної дисципліни*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Методика організації позакласної роботи з біології												
Змістовий модуль 1. Індивідуальна, групова та масова позакласна робота												
Тема 1. Значення позакласної роботи з біології. Її форми та види	3	-	-	-	1	2	3	-	-	-	1	2
Тема 2. Організація індивідуальної позакласної роботи з біології	4	-	2	-	-	2	4	-	2	-	-	2
Тема 3. Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Учнівські біологічні об'єднання	3	-	-	-	1	2	3	-	-	-	1	2
Тема 5. Масова позакласна робота з біології та особливості її проведення	5	-	2	-	1	2	5	-	2	-	1	2
Тема 6. Експерсії і походи на природу	4	-	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	23	-	8		3	12	23		4		3	16
Змістовий модуль 2. Просвітницька робота з біології												
Тема 7. Пропаганда біологічної інформації	6	-	2	-	1	3	6	-	-	-	1	5
Тема 8. Організація еколого-натуралістичної роботи з учнями в позакласній роботі з біології	7	-	4	-	-	3	7	-	2	-	-	5
Разом за змістовим модулем 2	13	-	6	-	1	6	13	-	2	-	1	10
Разом	36	-	14	-	4	18	36	-	6	-	4	26

* лекційні та лабораторні заняття не передбачені

5. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація індивідуальної позакласної роботи з біології	2
2	Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі	2
3	Масова позакласна робота з біології та особливості її проведення	2
4	Експерсії і походи на природу	2
5	Пропаганда біологічної інформації	2
6	Організація еколого-натуралістичної роботи з учнями в позакласній роботі з біології	4
	Разом	14

Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1	Організація індивідуальної позакласної роботи з біології	2
2	Масова позакласна робота з біології та особливості її проведення	2
3	Організація еколого-натуралістичної роботи з учнями в позакласній роботі з біології	2
	Разом	6

6. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Значення позакласної роботи з біології. Її форми та види	2
2	Організація індивідуальної позакласної роботи з біології	2
3	Характеристика групової форми позакласної роботи	2
4	Види масової позакласної роботи з біології та її особливості	4
5	Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі	4
6	Організація еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи з учнями у позакласній роботі з біології. Біологічні екскурсії	4
	Разом	18

Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Значення позакласної роботи з біології. Її форми та види	4
2	Організація індивідуальної позакласної роботи з біології	4
3	Характеристика групової форми позакласної роботи	4
4	Види масової позакласної роботи з біології та її особливості	4
5	Дослідницька робота учнів з біології в позакласній роботі	4
6	Організація еколого-натуралістичної та природоохоронної роботи з учнями у позакласній роботі з біології. Біологічні екскурсії	6
	Разом	26

7. Індивідуальні завдання (денна та заочна форма навчання)

№ п/п	Завдання	Кількість годин
1.	<p><u>Підготувати реферат на одну із представлених тем:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль позакласної роботи в розвитку розумової діяльності учнів. 2. Форми і види позакласної роботи по біології. 3. Методика організації і проведення читацьких конференцій. 4. Організація дослідницької роботи в освітній системі «Мала академія наук України». 5. Біологічні вечори та свята. 6. Різноманітність натуралістичних гуртків. 7. Гуртки юних натуралістів по ботаніці. 8. Зоологічні гуртки юних натуралістів. 9. Тематичні заняття гуртків, пов'язані з дослідженнями і 	4

спостереженнями в кутку живої природи. 10. Масові республіканські природоохоронні заходи. 11. Організація і методика проведення факультативних занять в середній школі. 12. Роль вчителя та учнів у підготовці до екскурсії. 13. Застосування матеріалів екскурсії у навчально-виховному процесі. 14. Структура та оформлення стінгазети з біології. 15. Методика організації природоохоронних служб.	
Загальна кількість годин	4

8. Методи навчання

- Пояснювально – ілюстративні (інформаційно – рецептивні)
- Репродуктивні;
- Проблемного викладу;
- Евристичний (частково – пошуковий);
- Дослідницькі.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів проводиться на кожному практичному занятті шляхом усного та письмового контролю. На практичному занятті здійснюється контроль підготовки студентів до виконання конкретної практичної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконання роботи та його захист перед викладачем.

Проміжний проводиться у вигляді підсумкових модульних контрольних робіт, після яких виставляється оцінка за модуль. Підсумкова кількість балів за модулями може виставлятися за вибором викладача: а) як середнє арифметична балів за всіма формами контролю та оцінки підсумкової модульної контрольної роботи; б) як кількість балів за підсумкову модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у вигляді заліку, що визначається як середнє арифметичне балів за модулями.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий контроль	Середнє арифметичне (М1+залік)
Модуль 1										
ЗМ 1						ЗМ2		ПМ КР1		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Міхеєва Г.М. Робоча програма з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 24 с.
2. Міхеєва Г.М. Тестові завдання з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 24 с.
3. Міхеєва Г.М. Поточні контрольні завдання із навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 16 с.
4. Міхеєва Г.М. Навчальна програма з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 12 с.
5. Міхеєва Г.М. Методичне забезпечення згідно положень кредитно-модульної системи з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 28 с.
6. Міхеєва Г.М. Модульні контрольні роботи з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 48 с.
7. Міхеєва Г.М. Методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 20 с.
8. Міхеєва Г.М. Методичні рекомендації до проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 26 с.
9. Міхеєва Г.М. Індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи з біології»: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 8 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с.
2. Внеклассная работа по биологии / А.И.Никишов, З.А. Мокеева. – М.: Просвещение, 1980. – 239с.

3. Внеклассные занятия по биологии: Необычные формы и методы активизации познания. – М.: Школа – Пресс, 1998. – 160с.
4. Гончар О.Д. Розвиток інтересу учнів до вивчення біології в позакласній роботі. – К.: КДПІ, 1987. – 83 с.
5. Грицай Н.Б. Позакласна робота з біології // Біологія і хімія в школі. – 2005. – № 6. – С. 28 – 31.
6. Данюкова Н.А., Ткаченко И.В. Активные формы и методы в обучении биологии: Пособие. – Комсомольск – на – Амуре: изд-во Комсомольского на Амуре педуниверситета, 2001. – 87 с.
7. Жук Г.І. Активні форми і методи навчання біології // Біологія. – 2004. - № 19-21. – С. 4 – 24.
8. Рабинова Л.Я. Клубные формы юннатской работы. – М.: Учпедгиз, 1963. – 151 с.
9. Робота в гуртках юннатів / Л.П. Мандрик, С.А. Клименко, Г.П. Пустовіт та ін. – К.: Радянська школа, 1989. – 144 с.

Допоміжна

1. Барна М.М., Черняк В.М., Похила Л.С. та ін. Організація роботи з обдарованими школярами. Всеукраїнська олімпіада еколого – природничого спрямування: Посібник для учнів загальноосвітніх шкіл та ПТУ, вчителів біології, основ екології та валеології. – Тернопіль: Мандрівець, 1997. – 104 с.
2. Биологические экскурсии: Книга для учителя / И.В. Измайлов, В.Е. Михлик и др. – М: Просвещение, 1983. – 224 с.
3. Березка Л. Проведення навчальних екскурсій у природу / Хімія. Біологія. – 2005. - № 32, 34, 36. – С. 62 – 64.
4. Бугай О.В., Кириченко В.Т. Інформаційне повідомлення МАН – шлях до великої науки // Біологія. – 2003. - №25. – С. 21 – 23.
5. Ващенко Л.С., Данилова О.В., Макарович М.Ю., Мотузний В.О. Біологічні олімпіади школярів. – К.: Генеза, 2002. – 288с.
6. Воронин Л.Г., Маш Р.Д. Методика проведения опытов и наблюдений по анатомии, физиологии и гигиене человека: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1983. - 160 с.
7. Кизенко В.І. Особливості застосування методів навчання на факультативних заняттях // Біологія і хімія в школі. – 2002. – №5. – С. 6 – 13.
8. Мандрик Л.П., Клименко С.А. Довідник юнната: Методичний посібник. – Хмельницький: Поділля, 1995. – 112 с.
9. Методика постановки опытов с плодовыми, ягодными и цветочно–декоративными растениями: Пособие для учителей / Под ред. В.А. Комисарова. – М: Просвещение, 1982. – 239 с.
10. Мороз І.В., Грицай Н.Б. Тижні та декади біології в школі // Біологія і хімія в школі. – 2006. - №2. – С. 28 – 31.
11. Нога Г.С. Опыты и наблюдения над растениями. Пособие для учителей. – М: Просвещение, 1976. – 176 с
12. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно – правові акти/ Міністерство освіти і науки України. Нац. Еколого – натураліст. центр учнів. молоді. – К.:НЕНЦ, 2002. – 304с.
13. Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових і спеціальних дисциплін // Інформаційний збірник Міносвіти України. – 1998. – №22.
14. Положення про навчально – дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально – виховних закладів //Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1996. - № 14. – С. 3 – 15.
15. Полянский И.И. Ботанические экскурсии. Пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1968. – 243 с.
16. Поповська С. Екскурсії для спостереження за рослинами. – К.: Рад. школа, 1971. – 72 с.

17. Трайтак Д.И. Как сделать интересной внеклассную работу по биологии. – М.: Просвещение, 1979. – 144с.
18. Тюпа І.А. Шкільна дослідна ділянка як навчальна база у вивченні ботаніки у середній школі. – К.: Рад. школа, 1982.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.ua.com>
2. <http://oadk.at.ua>